

Petri Huru ps ym.

Kirjallinen kysymys EU:n elpymispaketin varojen käytön valvonnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Mediatietojen mukaan Italia on rahoittanut superbonus 110 -nimellä toimivaa avustusjärjestelmää EU:n elpymispaketista saamallaan rahoilla. Avustusjärjestelmä otettiin käyttöön jo vuonna 2020, mutta Italia jatkoi sitä myöhemmin ja yhdisti sen EU:n elpymispakettiin.

Brittilehti The Guardianin mukaan Italia on jo hyväksynyt yli 122 000 remonttihakemusta, joista on syntynyt kustannuksia valtiolle yhteensä 21 miljardia euroa. Italian osuus elpymispaketista on Euroopan suurin eli noin 200 miljardia euroa.

Virallisesti avustuksen saa, mikäli kodin energiatehokkuus tai maanjäristyssuoja paranevat. Toetus kuitenkin on ilmeisesti vastannut jotain aivan muuta, eikä asumisen energiantensiivisyyden paraneminen ole se mitä piti ja tehokkaampiakin keinoja ilmeisesti olisi. Todellisuudessa siis Italia maksattaa muiden EU-maiden maksamalla elpymisrahoilla italialaisten kotiremontteja, jotka olisi tehty joka tapauksessa ja joiden tarve syntyi jo paljon ennen koronapandemiaa.

Etlan toimitusjohtajan Aki Kangasharjun mukaan avustuksen käyttöä on Italiassa valvottu ilmeisen vähän, mikä taas on johtanut väärinkäytöksiin ja hallituksen pyrkimyksiin tukkia ohjelman porsaanreikiä. Euroopan petostentorjuntavirasto Olafin vuoden 2019 raportin mukaan Italiassa tapahtui vuosina 2015—2019 EU-maista neljänneksi eniten epäiltyjä EU-rahojen väärinkäytöksiä. Olafin vuotta 2020 koskevassa raportissa Italia johti tutkimustilastoa 13 tapauksella.

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen sanoi kyselytunnilla (10.9.2020), että väärinkäytöksiin puututaan ja katsotaan tarkkaan, mihin rahat menevät, sekä että ensisijaisesti vastuu on tietysti jäsenmaalla itsellään, mutta myös komissio valvoo asiaa, ja että jos väärinkäytöksiä ilmenee, maksatus voidaan keskeyttää. Ministeri Tuppurainen kertoi myös Iltalehdelle (5.8.2020), että hätäjarrujärjestelmä luotiin sitä varten, että yksittäisenkin jäsenmaan vaatimuksesta elpymisvarojen maksu tietyille jäsenmaalle voidaan keskeyttää, mikäli se ei noudata maa-kohtaista elpymissuunnitelmaansa.

Italian elpymissuunnitelma on 300 sivua pitkä, mutta sen mukaan suurimmat yksittäiset saajaryhmät ovat naiset ja nuoret. Suunnitelmassa luvataan myös vihreämpää ja reilumpaa yhteiskuntaa, byrokratian vähentämistä, nettiyhteyksien parantamista sekä naisten saamista nykyistä paremmin mukaan työelämään.

Kirjallinen kysymys KK 201/2022 vp

MTV:n (7.4.2022) mukaan Italian suunnitelmissa on tukea digitalisaatiota ja turismin elpymistä ja kulttuuria tuetaan suunnitelmasta 49 miljardilla eurolla. Vihreään siirtymään on varattu 68,6 miljardia euroa. Rautateitä ja satamia tuetaan 31,5 miljardilla eurolla sekä tutkimusta ja koulutusta 31,9 miljardilla eurolla. Työllisyyden, naisyrityksyyden ja erilaisten haavoittuvien ryhmien tukemiseen sekä köyhien alueiden infrastruktuurin parantamiseen on varattu 22,6 miljardia euroa. Terveystieteiden panostetaan 18,5 miljardilla eurolla.

MTV:n uutisen mukaan (17.4.2022) pikkukylälle nimeltä Cesi Italiassa on luvassa melkoinen lottovoitto, koska pelkästään 200 asukkaan asuttamalle kylälle on tulossa 20 miljoonaa euroa EU:n elpymisrahaa. Kylän varapormestari kertoo, että hänen toiveissaan on elävöittää autoituvaa kylää ja että hakemuksen voitto oli yllätys. Vaikka rahoille on keksitty mitä erilaisimpia käyttökohteita ja rahat on jo kylälle luvattu, yksityiskohdat ovat sopimatta, sillä kylä ei tiedä, mihin rahat voi käyttää, ja odottaa kulttuuriministeriön ohjeistusta.

Cesin kunta on vain yksi esimerkki siitä, miten leväperäistä Italian oma valvonta rahankäytölle on. Vaikka joissain tapauksissa käyttökohteet sinällään olisivatkin hyviä, ne eivät aina vastaa suunnitelmia, joihin rahat myönnetty. Ja jos suunnitelmia ei valvota, miten Italia valvoo, etteivät rahat päädy mafioiden tai muun järjestäytyneen rikollisuuden taskuihin?

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Valvooko tai tarkastaako Italian elpymisrahojen rahankäyttöä jokin muukin taho kuin Italia itse,

onko Suomi nostanut EU:n elpymisrahojen mahdollisia väärinkäyttöjä esille kansainvälisesti ja

onko Suomi valmis käyttämään hätäjarrumekanismia, mikäli herää pieniäkin epäilyjä tukirahojen väärinkäytöstä?

Helsingissä 21.4.2022

Petri Huru ps
Vilhelm Junnila ps
Leena Meri ps